Prof. Dr.
Ömer EKMEKÇİ
İstanbul Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Prof. Dr.
Başak BAYSAL
Bilkent Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Doç. Dr.
İrem YAYVAK NAMLI
İstanbul Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

UYGULAMALI TAZMİNAT HUKUKU

onikilevha

İÇİNDEKİLER

DÖRDÜNCÜ BASIYA ÖNSÖZ VII

ÜÇÜNCÜ BASIYA ÖNSÖZ IX

ÖNSÖZ XI

İÇİNDEKİLER XIII

KISALTMALAR LİSTESİ XXV

BİRİNCİ BÖLÜM*
GENEL ESASLAR

I. HAKSIZ FİİLİN UNSURLARI 4
A. Genel Olarak 4
B. Kusur 6
1. Kusurun Türleri 6
2. Kusur Ehliyeti 8
C. Hukuka Aykırılık 9
1. Genel Olarak 9
2. Fiil (Eylem) 10
3. Hukuka Aykırılığın Tespiti 10
4. Hukuka Uygunluk Nedenleri 12
a. Genel Olarak 12
b. Zarar Görenin Rızası 13
c. Haklı Savunma 15

d. Hakkın Kendi Gücüyle Korunması 17
e. Zorunluluk Hâli 18
f. Kanunun Verdiği Yetki 20
g. Üstün Nitelikte Özel Veya Kamusal Yarar 21
5. Ahlaka Aykırı Fiilden Sorumluluk (TBK m. 49/II) 22
a. Genel Olarak 22
b. Şartlar 23
D. Zarar 24
1. Genel Olarak 24
2. Maddi Zarar-Manevi Zarar 25
E. Nedensellik Bağı 27
1. Genel Olarak 27
2. Nedensellik Bağının Kesilmesi 28
a. Genel Olarak 29
b. Mücbir Sebep 29
c. Zarar Görenin Kusuru 30
d. Üçüncü Kişinin Kusuru 32
II. KUSURSUZ SORUMLULUK HÂLLERİ 33
A. Genel Olarak 33
B. Hakkaniyet Sorumluluğu 36
C. Özen Sorumluluğu 37
1. Genel Olarak 37
2. Çalıştıranın Sorumluluğu 38
3. Organizasyon Sorumluluğu 41
D. Ağırlaştırılmış Sebep Sorumluluğu 41
1. Genel Olarak 41
2. Yapı Malikinin Sorumluluğu 42
3. İmalatçının Sorumluluğu 44
E. Tehlike Sorumluluğu 50
1. Genel Olarak 50

2. Önemli Ölçüde Tehlike Arz Eden İşletmelerin Sorumluluğu....51
a. Genel Olarak....51
b. Şartları....52
c. Sonuçları....53
3. Diğer Bazı Tehlike Sorumluluğu Düzenlemeleri 54
a. Motorlu Araç İşletenin Sorumluluğu 54
b. Sivil Hava Aracını İşletenin Sorumluluğu 58
c. Çevreyi Kirletenlerin ve Çevreye Zarar Verenlerin Sebep Oldukları Kirlenme ve Bozulmadan Doğan Zararlardan Sorumluluk....58

III. HAKSIZ FİİLDEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİSİNİN SONUÇLARI 60

A. Genel Olarak.... 60
B. Maddi Zararın Belirlenmesi 61
1. Genel Olarak....61
2. TBK m. 50....61
3. Maddi Zararın Denkleştirilmesi 67
4. Bedensel Zarar ve Ölüm 69
a. Genel Olarak.... 69
b. Bedensel Zarar 70
aa. Genel Olarak....70
bb. Tedavi Giderleri....71
cc. Bakım Masrafları 72
dd. Kazanç Kaybı....74
5. Çalışma Gücünün Azalmasından Ya Da Yitirilmesinden Doğan Kayıplar (İş Gücü Kaybı) 75
6. Ekonomik Geleceğin Sarsılmasından Doğan Kayıplar.. 84
7. Beden Bütünlüğünün İhlâlinde Ortaya Çıkan Zararlara İlişkin Tazminat Hükmünün Değiştirilmesi . 88
C. Ölüm ve Destekten Yoksun Kalma Zararı....89
1. Genel Olarak....89
2. Destekten Yoksun Kalma Tazminatı 90

3. Cenaze Giderleri ve Ölüme Kadar Ortaya Çıkan Diğer Maddi Zarar Kalemleri....93
D. Maddi Tazminatın Belirlenmesi....94
1. Genel Olarak....94
2. Maddi Tazminatın Ödenme Biçimi....96
3. Maddi Tazminatın Kapsamı....98
a. Genel Olarak....98
b. Durumun Gereği....99
c. Kusurun Ağırlığı....102
d. Zarar Görenin Rızası....103
e. Zarar Görenin Kusuru....104
E. Manevi Tazminat....109
1. Genel Esaslar....109
2. Manevi Tazminat Talebi İçin Aranan Şartlar....112
3. Manevi Zarara Uğrayan Kişi ve Talep Hakkı Sahibi....118
4. Manevi Tazminatın Belirlenmesi ve Giderimi....121
5. Manevi Tazminatın Ödenme Biçimi....124
6. Manevi Tazminatın Hesaplanması ve Hesaplama Yöntemleri....126
F. Müteselsil Sorumluluk....130
1. Genel Olarak....130
2. TBK m. 61 Uyarınca Müteselsil Sorumluluğun Doğumu....130
3. TBK m. 61 Uyarınca Müteselsil Sorumluluğun Sonuçları....132
a. Genel Olarak....132
b. Dış İlişki....132
c. İç İlişki....132
G. Temerrüt ve Zamanaşımı....133
1. Temerrüt....133
a. Temerrüt Anı ve Temerrüt Faizi....134
b. Temerrüt İhtarı....135

2. Zamanaşımı 136
a. Genel Olarak 136
b. İki Yıllık Normal Süre 136
c. On Yıllık Mutlak Süre 137
d. Olağanüstü Süre 137
H. Yetkili ve Görevli Mahkeme 138

İKİNCİ BÖLÜM
BEDENSEL ZARARDAN DOĞAN MADDİ TAZMİNAT VE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI HESAPLAMASINDA GENEL ESASLAR

I. GENEL OLARAK 141
II. MADDİ TAZMİNAT HESABINDA DİKKATE ALINAN UNSURLAR 142
A. Tazminat Hesabında Dikkate Alınan Dönemler 142
1. Aktif Dönem 142
a. İşlemiş (Bilinen) Aktif Dönem 147
b. İşleyecek (Bilinmeyen) Aktif Dönem 148
2. Pasif Dönem 149
B. Haksız Fiilin Gerçekleştiği Tarih İle Hüküm Tarihi 153
C. Haksız Fiil Mağdurunun/ Müteveffanın Yaşı İle Muhtemel Yaşam Süresi 154
D. Cinsiyet ile Muhtemel Çalışma Süresi 155
1. Genel Olarak 155
2. Bakiye Yaşam Süresi ve Hesaplanmasında Dikkate Alınacak Yaşam Tabloları 156
a. Bakiye Yaşam Süresi Kavramı 156
b. Yaşam (Mortality) Tabloları 156
aa. PMF-1931 Yaşam Tablosu 156
bb. CSO-1980 Yaşam Tablosu 158
cc. TRH-2010 Yaşam Tablosu 160

E. Ücret 163
F. Maluliyet Oranı 165
G. Kusur Oranı 170
III. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI HESABINDA DİKKATE ALINAN UNSURLAR 178
A. Destek Gören/Hak Sahibi Sıfatına Sahip Olmak 179
B. Destek Sıfatına Sahip Olmak 184
1. Destek Kavramı ve Türleri 184
a. Fiili Destek (Gerçek Destek) 185
b. Muhtemel Destek (Farazi Destek) 188
2. Destek Sayılabilecek Kişiler 189
a. Eş 189
b. Anne ve Baba 195
c. Çocuklar 198
d. Kardeşler 207
e. Destek Sayılabilecek Diğer Kişiler 209
C. Tazminat Hesabında Dikkate Alınan Dönemler 209
D. Kaza ve Hüküm Tarihi 210
E. Cinsiyet ile Muhtemel Çalışma Süresi 211
F. Destekten Yoksunluk Süresi ve Bu Süreye Etki Eden Faktörler 211
1. Destekten Yoksunluk Süresinin Tespitinde Genel Kural: Ölenin Bakiye Yaşam Süresi İle Sınırlı Hesaplama 211
2. Destekten Yoksunluk Süresine Etki Eden Faktörler 211
a. Eşin Destekten Yoksun Kaldığı Sürenin Hesabı 212
aa. Desteğin Hak Sahibi Eşten Yaşça Küçük Olması 212
bb. Tekrar Evlenmenin Gerçekleşmesi 213
b. Çocukların Destekten Yoksun Kaldığı Sürenin Hesabı 215

c. Anne ve Babanın Destekten Yoksun Kaldığı Sürenin Hesabı....216
d. Kardeşlerin Destekten Yoksun Kaldığı Sürenin Hesabı....217
G. Tazminat Hesabına Esas Kazanç/Gelir....218
H. Destek Yaşasaydı Kazancından/ Gelirinden Kendisine Ayıracağı Oran....224
I. Kusur Oranı....225
J. Tazminat Hesabında Destek Payları....231
1. Temel Esaslar....231
2. Eş ve Çocukların Hak Sahibi Olması Halinde....232
3. Anne ve Babanın Hak Sahibi Olması Halinde....234
4. Kardeşler veya Diğer Hak Sahipleri Bakımından....235
IV. TAZMİNATTAN İNDİRİM YAPILMASI VE İNDİRİM KALEMLERİ....236
A. Evlenme İhtimali İndirimi....238
B. SGK Tarafından Yapılan Ödemeler....241
C. Yetiştirme Gideri....248
D. Sigorta Şirketlerince Ödenen Tazminatlar....249
V. FAİZ....250
A. Yasal Faiz Oranının Belirlenmesi....250
B. TBK m. 55 Kapsamında Faiz Hesaplaması....251
C. İfa Amaçlı Ödemelerde Mahsup Kuralı....252
D. Zaman Bakımından Uygulama (Geçiş Hükümleri)....252

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÖRNEK OLAYLAR VE ÇÖZÜMLERİ

I. BEDENSEL ZARARDAN DOĞAN MADDİ TAZMİNAT TALEPLİ DAVALARA İLİŞKİN PROGRESİF RANT USULÜ HESAPLAMA ÖRNEKLERİ....255
OLAY 1....255

MALULİYET SEBEBİYLE MADDİ TAZMİNAT TALEBİ (ERKEK) 255
OLAY 2 261
MALULİYET SEBEBİYLE MADDİ TAZMİNAT TALEBİ (ERKEK-GERÇEK TARİHLİ) 261
OLAY 3 267
MALULİYET SEBEBİYLE MADDİ TAZMİNAT TALEBİ (KADIN VE DIŞ ETKEN FAKTÖRÜ) 267

II. DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEPLİ DAVALARA İLİŞKİN PROGRESİF RANT USULÜ HESAPLAMA ÖRNEKLERİ 273

OLAY 1 273
ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEBİ (EŞ VE TEK KIZ ÇOCUK HAK SAHİBİ) 273
OLAY 2 284
ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEBİ (EŞ, KIZ ÇOCUK VE ERKEK ÇOCUK HAK SAHİBİ) 284
OLAY 3 294
ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEBİ (EŞ, ERKEK ÇOCUK, NİŞANLI KIZ ÇOCUK, KÜÇÜK YAŞTA KIZ ÇOCUK HAK SAHİBİ) . 294
OLAY 4 306
ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEBİ (EŞ, EĞİTİM GÖREN ERKEK ÇOCUK, İKİ KIZ ÇOCUK HAK SAHİBİ) 306
OLAY 5 318
ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEBİ (KÜÇÜK YAŞTA ÇOCUK ÖLÜMÜ/ANNE-BABA HAK SAHİBİ) 318
OLAY 6 324

ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEBİ (ERGİN ÇOCUK ÖLÜMÜ/ ANNE HAK SAHİBİ) 324
OLAY 7 329
ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEBİ (ÇOCUK ÖLÜMÜ HALİNDE ALTERNATİF ÇÖZÜM YÖNTEMİ) 329
OLAY 8 330
ÖLÜM SEBEBİYLE DESTEKTEN YOKSUN KALMA TAZMİNATI TALEBİ ALTERNATİF ÇÖZÜM YÖNTEMİ .. 330

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
AKTÜERYAL HESAPLAMA YÖNTEMİ

I. GENEL OLARAK 333
II. HAYAT ANNÜİTESİ ÇEŞİTLERİ 335
A. Tam Hayat Annüitesi 335
B. Dönemsel Hayat Annüitesi 335
C. Ertelenmiş Tam Hayat Annüitesi 336
D. Ertelenmiş Dönem Hayat Annüitesi 336
ÖRNEK OLAY VE ÇÖZÜMÜ 337
YARARLANILAN KAYNAKLAR 343